

Kato. Kuriren

Fredagen den 19 novemb

Förnämlig plakett till Gustaf Wetter för hembygdsvård

Folkskollärare Gustaf Wetter i Katrineholm kommer den 4 december att ur konungens hand mottaga förtjänstplakett från Samfundet för hembygdsvård

för rik gärning i hembygdsvårdens tjänst.

Hr Wetter har tidigare varit ordförande och är f. n. vice ordförande i Södermanlands spelmansför-

bund, till vars bildande han var en av initiativtagarna. Bland hans främsta insatser märks uppteckningar av äldre folkmusik. Tillsammans med åtta andra personer, bl. a. ingenjör Anders Diös, Uppsala, får hr Wetter motta plaketten vid en högtidlighet i Svenska akademins högtidssal.

D
O
h
u
m
l
m
v
n
i
k

Bygdeforskare belönas Jämtländsk storsamlare

De rotar på vindarna i de gamla bondgårdarna och lyfter mot gavelfönstrets ljus åldriga redskap, plogbillar, träskopor, mortlar, spinnrockshjul, som de granskar med triumf i blicken. Omgivningen förstär stundom inte hur de kan lägga ner sin själ i detta. Men på ortens hembygdsgård växer samlingarna. Och snart har bilden av fädernas liv klarnat, och alla i bygden kan läsa den historia som den flitige samlaren återupptäckt åt dem. Några av dessa hängivna hembygdsforskare belönas Samfundet för hembygdsvård lördagen den 4 december med diplom och plaketter. Kungen skall överlämna dem vid en högtidlighet i Svenska akademins högtidssal.

Det blir god spridning på de elva plaketterna, de hamnar landet runt. Nordligast, i Oviken i Jamtland, bor den flitigaste samlaren, kantor Robert Westman, som under mer än 30 år som hembygdsforskare hunnit starta fyra hembygdsföreningar, varit med om att ordna lika många hembygds museer och letat reda på många tusen kulturhistoriskt intressanta föremål ur härbren, vindar och skräpkammare. Det började redan under skolpojksåren i Härnösand. På fritiden gnodde han runt i bygderna och samlade in jordbruksredskap åt dr Hellman på Murberget. När han 1921 återvände till sin hembygd, Sidensjö, som nybakad lärare, startade han omedelbart hembygdsförening på platsen, uppförde sedan en vårdkas på det gamla vårdkasberget och samlade ihop medel till

ett minnesmärke över ortens store son, ärkebiskopen Abraham Angermannus.

Till Oviken kom hr Westman 1929 som kantor och klockare. Självfallet ordnade han redan samma år en hembygdsförening åt Oviken. Tusentals saker samlades in.

Bönderna kliade sig i huvudet när Westman började snoka igenom deras bryggstugor och drog i väg med allt det gamla dammiga skräpet som ingen sett åt sedan hedenhös. Några år senare kunde hembygdsgården invigas, Logården, säte för en gammal spelmannssläkt.

Tusentals tiggarbrev

1937 flyttade Westman återigen på sig, och denna gång kom han till Anundsjö, litet närmare hembygden. Kort tid därefter hade bygden en livaktig hembygdsförening med 400 medlemmar. Westman låg i som en rem. Tusentals tiggarbrev sändes ut till Anundsjöbor i förskingringen, pengar strömmade in och snart nog kunde föreningen inköpa den stora Långselegården, som efter hand kompletterats med andra byggnader. Småningom fick Westman ett nytt kantorsjobb i Sörmland, men sommardag återvände han på semester till Anundsjö och katalogiserade gratis hembygdsföreningens samlingar på omkring 2.000 föremål. En annan semester gick åt i Ljungdalen, där han inte kunde avhålla sig från att bilda en hembygdsförening och skapa ett provisoriskt museum.

Hr Westman har hunnit med åtskilligt annat också: han har för Landsmålsarkivet och Nordiska museet upptecknat legender och traditioner både i Oviken och Sidensjö, bröllopsedvånor, ramsor och visor, björnhistorier och skrock.

Sedan 1952 är hr Westman tillbaka i Oviken. Han står mitt uppe i hembygdsarbetet. Just nu grubblar han över de försvunna apostlabbildernas gåta, de tolv märkliga figurer som en gång för länge sedan smyckade den gamla kyrkan. Han är besluten att återfinna den.

är ordförande i Härjedalens fornminnesförening. Funäsdalens friluftsmuseum har tack vare honom fått en oskattbar samling av äldre byggnadsföremål från Härjedalen. Det är Sveriges äldsta näst efter Skansen och Kulturen i Lund. Jansson har blicken öppen också för det unga och växande. På sin plats har han gjort mest av alla för att samla ungdomen till föreningsliv av modern typ.

Arkivforskare och folkmusikupptecknare

Folkskollärare Eric Anderék leder den lokala hembygdsföreningen i Almhult och belönas främst för sina utmärkta insatser som arkivforskare. Han har gett ut åtskilliga skrifter om sin hembygd och lagt upp studieplaner som grund för de lokala hembygdsforskarna. Länsskolvaktare Ivar Meurling, Huskvarna, är närmast landskapsvårdare: i sin hemtrakt fungerar han närmast som skönhetsråd, en man med sinnet öppet för landskapets linjer och vägen att omforma dem utan att störa helheten. Ingenjör Anders Diös belönas för att han under sin byggnadsverksamhet i Dalarna och Uppland tagit vara på de lokala arkitektoniska traditionerna och stött hembygdsarbetet med ekonomisk och annan hjälp.

Folkskollärare Gustaf Wetter, Katrineholm, är den ende bland

de elva belönade som specialiserat sig på folkmusiken. Han är en av initiativtagarna till Södermanlands spelmansförbund och har upptecknat mängder av gamla melodier.

Rektor Thorsten Petersson vid yrkesskolorna i Växjö utför ett mångsidigt hembygdsarbete i Kronobergs län, vars historia han kan utantill: han är för närvarande samsatt med att skriva ned den.

Öland och Gotland får var sin plakett

Öland och Gotland får var sin plakettinnehavare. Distriktsveterinär Elias Östman, Lötörp, har samordnat det intresse som fanns för hembygdsvården på norra Öland och skapat en samorganisation, till vilken de lokala hembygdsföreningarna är anslutna. På detta sätt har

hembygdsvården fått stor slagkraft. Disponent Axel Pettersson, Visby, är initiativtagare till den riksomfattande tävlingen "Min hemsocken", som drivs i JUF:s regi och som syftar till att aktivera ungdomens intresse för hembygdens liv och utveckling genom tiderna.

Den som centralt leder och organiserar det studiearbete som bedrivs för tävlingen är JUF:s förbundssekreterare Olof Sandholm, Stockholm, som också belönats.

Den elfte plaketten går till skriftställare Thorsten Boberg, Undersåker, kännare av den svenska fjällvärlden, föreläsare och naturvårdare.

Till hedersledamöter har Samfundet för hembygdsvård kallat byggmästare Olle Engkvist, Stockholm, och konstnären Bror Hjorth, Uppsala.

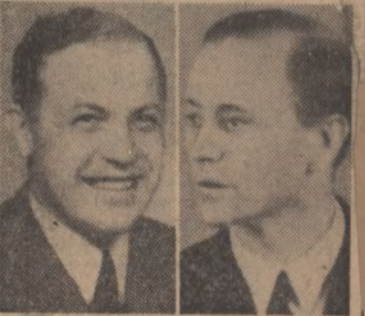
En fornminnesforskare av samma driftiga typ är folkskollärare Olof Jansson, Ljusnedal, under många

Thorsten Boberg (till vänster), fjällvärldskännare och naturvårdare, Ivar Meurling, småländsk landskapsvårdare.

Eric Anderék (till vänster) leder hembygdsforskningen i Almhult. Olof Sandholm, Stockholm, lär jordbrukarungdom studera sin hemsocken.

Elias Östman (till vänster) har samordnat hembygdsvården på norra Öland. Robert Westman, Arvika, är storsamlare och specialist på att starta hembygdsföreningar.

Olof Jansson (till vänster), skapare av Funäsdalens friluftsmuseum, Anders Diös, hembygdsintresserad byggmästare.

13 fick plaketter i de adertons sal

Glad hembygdsafton med gåva till kungen

De aderton hade på lördagskvällen givit plats för "de tretton" och åtskilliga till, som var med om en trevlig och glad hembygdsafton i Svenska akademiens högtidssal på Börsen. De tretton var de herrar som Samfundet för hembygdsvård gav hedersdiplom och förtjänstplaketter, utdelade av kung Gustaf Adolf med personlig kommentar till var och en.

— Det är inte helt och hållet lyckligt för ett folk att bara räkna med kilometer, kubikmeter, effektivitet, produktivitet och först och sist kronor och öre, sade samfundets ordförande, envoyén Zenon Westrup, i sitt hälsningsanförande. Vi får visserligen mycket av livets goda därigenom, men vi mister också mycket. Jag tänker inte bara på de skönhetsvärden som försvinner vid en nära hundra procentig industrialisering av de svenska vattnen. — Vår arvedel tas ifrån oss, den gärning vi vuxit upp med, våra glädjeämnen och allt vi är födda till: vår hembygd.

Efter diktillustrationer — bl. a. Jeremias i Tröstlösas verser om flöjterna i Trastlands kungarrike, utförda av skådespelaren Gunnar Sjöberg — tog dr Erik Hjalmar Linder med sig publiken på "Resor i tidens landskap", d. v. s. minnets reaktionsdrivna blixervisiter till det Örebro han sett växa upp som en blomma på en ultrarapidfilm.

Levande kateder

Kungen och publiken trivdes och rycktes med av "den levande katedern", som inte blev mindre levande när författaren Erik Lundegård berättade om sina kåserifigurer och sig själv: den unge journalisten som ansåg att näst arbete var arbetslöshet det värsta han kunde råka ut för.

Och den som skickligt sammanfogade programdelarna var "spökdoktorn" John Nilén, som efter diplomutdelningen ansåg, att "en omvänd ordning för Hans Majestäts vidkommande" var på plats och överlämnade ett vackert bokverk om svensk bygd och natur till kungen.

Samfundets hedersledamöter 1954 blev byggmästare Olle Engkvist, Stockholm, och konstnären Bror Hjorth, Uppsala, och de elva herrar som för hembygdsfrämjande insatser i sina bygder fick motta förtjänstplaketter var: folkskollärare Eric Anderek, Älmhult, skrifställare Thorsten Boberg, Undersåker, ingenjör Anders Diös, Uppsala, folkskollärare Olof Jansson, Ljusnedal, länsskogsvaktare Ivar Meurling, Huskvarna, rektor Thorsten Petersson, Växjö, disponent Axel Pettersson, Visby, förbundssekreterare Olof Sandholm,

Stockholm, kantor Robert Westman, Oviken, folkskollärare Gustaf Wetter, Katrineholm, och distriktsveterinär Alias Östman, Löttorp.

Tre spelemän och en kvinna i sömlandsdräkter underhöll bl. a. med en vals, som upptecknats av en bland "de tretton": folkskollärare Gustaf Wetter. Kvällen slutade med otvunget hembydsprat och supé på Den Gyldene Freden.

Engelbrekt.

Kungen överlämnar förtjänsttecknet till ingenjör Anders Diös som dagen till dra skruvat sig i Mora sockendräkt.